

Keski-Savon liikenneturvallisuuksuunnitelma 2025

Liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma, vuosikellot

Joroinen, Leppävirta, Pieksämäki ja Varkaus

Liikenneturvallisuustyö kunnissa

Liikenneturvallisuus on yhteinen asia, jota edistetään yhteiskunnan eri tasoilla. Liikenneturvallisuuden parantamisessa on keskeistä muun muassa liikenneympäristön parantaminen ja **ihmisten asenteisiin vaikuttaminen** läpi elämän.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kuntien perustehtävä. Jokainen ennaltaehkäisty liikenneonnettomuus vähentää inhimillistä kärsimystä, ja vähentää onnettomuuksista johtuvia kustannuksia.

Keski-Savon kuntien (Joroinen, Leppävirta, Pieksämäki ja Varkaus) liikenneturvallisuussuunnitelmassa yhteisiksi kärkitavoitteiksi on määritelty kävelyn ja pyöräliikenteen liikenneturvallisuuden parantaminen sekä kuntien kaikkien toimialojen sitouttaminen liikenneturvallisuustyöhön.

Suunnitelmaan kuuluu liikenneympäristön toimenpideohjelman lisäksi tämä liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma.

Osalle kunnan toimialoista on tässä toimenpideohjelmassa laadittu **vuosikellot**, jotka sisältävät ideoita laajasti useamman vuoden ajalle. Tarkoituksena ei ole, että kaikki toteutettaisiin yhden vuoden aikana, koska muutokset asenteissa ja toimintatavoissa eivät tapahdu hetkessä. Liikenneturvallisuuden edistämistyön tulee olla pitkäjänteistä ja jatkuvaa. Toimintaohjelmassa ja vuosikelloissa on hyödynnetty Liikenneturvan valmiita materiaaleja eri kohderyhmille.

Liikenneturvallisuustyötä suunnitellaan kuntien liikenneturvallisuusryhmissä. Ryhmissä on tärkeää olla mukana eri toimialojen edustus, jotta asukkaiden liikenneturvallisuutta voidaan jatkossakin parantaa poikkihallinnollisesti, yhteistyössä ja tietoa eri toimijoiden välillä jakaa.

Kunnan oman henkilöstön liikenneturvallisuustaidot ja -tiedot

Kunnalla on paljon mahdollisuuksia edistää oman henkilöstön liikenneturvallisuustaitoja ja -tietoa. Lue lisää s. 3 ja 4.

Kunnan viestintä

Kunta voi käyttää ulkoisia ja sisäisiä viestintäkanaviaan edistääkseen liikenneturvallisuutta monin tavoin. Lue lisää s. 5 ja 6.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Lapset ovat liikenteessä lähtökohtaisesti aina arvaamattomia, erityisen haavoittuvia ja tarvitsevat suojaa sekä ohjausta turvalliseen liikkumiseen. Lue lisää s. 7–9.

Perusopetus

Opettajat ja koulun muu henkilökunta ovat monesti parhaita liikennekasvattajia, koska he tuntevat oppilaansa ja ympäristön, jossa nämä liikkuvat. Lue lisää s. 10–12.

Nuoret toisen asteen oppilaitoksissa ja nuorisopalveluissa

Ikäryhmittäin tarkasteltuna nuorille sattuu suhteellisesti eniten henkilövahinkoja liikenteessä. Lue lisää s. 13–15.

Hyvinvointi-, vapaa-aika- ja liikuntapalvelut

Liikenneturvallisuuden edistäminen on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kunnissa. Lue lisää s. 16–17.

Lähteet:

Liikenneturvallisuusstrategia 2022–2026 (Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2022:3), linkki:

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163951>

Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelma vuosille 2024–2030

(ELY-keskuksen raportteja 68 | 2023), linkki:

<https://www.doria.fi/handle/10024/188134>

Henkilöstöhallinto ja työsuojelu

Liikenneturvallisuus osaksi työturvallisuutta

Kunnat ovat merkittäviä työnantajia, ja tuottavat siksi paljon kodin ja työpaikan välisiä työmatkoja. Tietoja työmatkatapaturmista voidaan seurata työntekijöiden tapaturmavakuutusten tilastoista. Määrällisesti eniten työmatkoilla tapahtuu tyypillisesti kaatumisia ja liukastumisia jalan tai pyörällä liikuttaessa.

Osalla kunnan työntekijöistä liikkuminen liikenteessä kuuluu myös määrättyihin työtehtäviin keliolosuhteista riippumatta. Liikenneturvallisuus on keskeinen osa työturvallisuutta, ja on tärkeää sisällyttää se osaksi työturvallisuuskulttuuria. Monet jo käytössä olevat työpaikkatapaturmien ehkäisykeinot kannattaa ulottaa myös työmatkatapaturmien ehkäisyyn.

Alueen liikenneonnettomuuksista 71 % tapahtuu henkilöauton kuljettajille tai matkustajille, ja merkittävä osuus työikäisille, 25–64-vuotiaille¹. Pinttyneistä liikkumis- ja ajotavoista on vaikea oppia pois ja kannustaminen muutokseen vie pitkän aikaa. Työnantajilla on kuitenkin hyvä mahdollisuus vaikuttaa juuri työikäisiin. Liikenneonnettomuuksien seuraukset voivat olla vakavia ja toipuminen voi kestää pidempään kuin työpaikalla tapahtuvissa tapaturmissa. Liikenneonnettomuuksien vähentäminen on inhimillisesti tärkeää, mutta työnantajalle myös taloudellisesti kannattavampaa kuin työpanoksen mahdollinen pitkäaikainen menetys ja sen korvausjärjestelyt.

Työntekijöiden liikenneturvallisuutta voidaan edistää kiinnittämällä huomiota esimerkiksi yksittäisten ajomatkojen vähentämiseen, ajomatkojen tarpeellisuuteen ja etäpalvelujen hyödyntämiseen mahdollisuuksien mukaan, keliolosuhteisiin, kuljettajan omaan ajokuntoon ja väsymykseen, työntekijöiden terveydentilaan ja sen vaikutuksiin liikenteeseen, muiden asioiden hoitamiseen ajon aikana (puhelut,

etäkokoukset, sähköpostit jne.), riittävään ajoaikaan eri olosuhteissa, liikennesääntöjen noudattamiseen kaikissa tilanteissa, ajoneuvojen kuntoon ja asianmukaisten turvavarusteiden käyttöön eri kulkutavoilla.

Lisätietoa Liikenneturvan sivuilta:

- Tietoa työmatkaliikenteestä liikenneturva.fi/tyomatkaliikenne.
- Valmiita työkaluja liikenneturvallisuuden edistämiseen liikenneturva.fi/liikenteessa/tyomatkaliikenteen-tyokalut.
- Maksuton uutiskirje on suunnattu ensisijaisesti työpaikan turvallisuudesta ja työsuojelusta vastuussa oleville, mutta se soveltuu kenelle tahansa työssäkäyvälle: liikenneturva.fi/tyomatkaliikenteen-uutiskirje.

Kestävän liikkumisen edistäminen

Henkilöstöä kannattaa tukea omasta työkyvystään huolehtimisessa. Kun työpaikalla kannustetaan liikkumaan, on yksilöllä matalampi kynnys tarttua tilaisuuteen.

Työmatkaliikkumisen edistämisen kustannuksia voi verrata liikkumattomuudesta aiheutuviin kustannuksiin, joiden arvioidaan olevan Suomessa yli 3 miljardia euroa vuosittain. Liikkumattomuus lisää työntekijöiden riskiä sairastua useisiin kansansairauksiin, kuten tyypin 2 diabetekseen ja sydän- ja verisuonisairauksiin². Työmatkoissa onkin hyvä kannustaa huomioimaan liikenneturvallisuuden lisäksi myös terveys- ja ympäristötekijät ja ylläpitää samalla kunnan työnantajavetoa.

Lisätietoa esim. liikkuvatyoelama.fi/tyonantajalle sekä ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-ymparistot/tyomatkaliikunta.

¹ Liikenneonnettomuuksissa Keski-Savossa kuolleet ja loukkaantuneet vuosina 2019–2023. lähde: Tilastokeskus/poliisi.

² <https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumattomuuden-kustannukset/liikkumattomuuden-kustannukset-suomessa/>

Henkilöstöhallinto ja työsuojelu

Tiedotus: Turvallinen liikkuminen talvella

- Heijastinpäivä 1.10. Kunnan oman ilmeen mukaiset heijastimet jakoon?
- [Talvirenkaiden](#) käyttö
- Liukastumisen torjunta: [Pysy pystyssä -kampanja](#)

Liikkujan viikko ja Auton vapaapäivä

- Viikko kannustaa pohtimaan arkisia liikkumisvalintoja.
- Viisas liikkuminen: kävely, pyöräily, joukkoliikenne ja fiksumpi autoilu.
- Viikon päättää maailmanlaajuinen Auton vapaapäivä.
- Lisätietoja Liikkujan viikon [sivustolta](#).

Liukastumisten torjunta

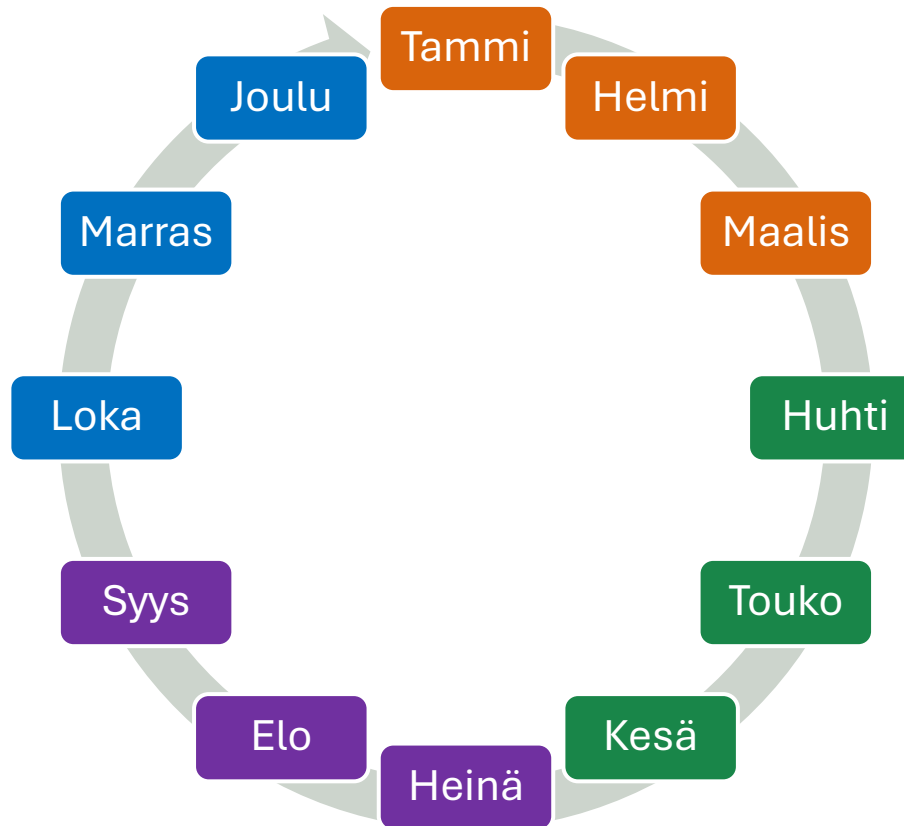
- Jaetaan liukuesteitä
- Erityishuomio piha-alueiden hiekoitukseen
- Vinkkejä teemapäiviin ja tiedotukseen [Pysy pystyssä -kampanjasta](#)

Liikenneturvallisuusinfot julkisten tilojen informoimuksella

- Kunta voi jakaa julkisten tilojensa informoimuksella [Liikenneturvan info-tv-materiaaleja](#)

Kestävät ja turvalliset työmatkat

- Kannustetaan liikkumaan työmatkoja kävellen, pyöräillen tai joukkoliikenteellä
- [Kilometrikisa](#)
- Olosuhteet työpaikalla: suihkut, pukukaapit, pyöräsäilytys?
- Työsuhdepyörä, joukkoliikennelippu
- Pyöräilykypärän käyttö
- [Väistämissäännöt](#) pyöräilijän ja autoilijan näkökulmasta

Viestintä

Kunnan viestintäsuunnitelmaan ja vuosikelloon on tärkeää nostaa mukaan myös liikenneturvallisuusviestintä, jonka avulla teemaa pidetään esillä ja myötävaikutetaan niin asiakkaiden kuin oman henkilöstönkin liikenneturvallisuuden parantamiseen. Toimialojen omat liikenneturvallisuusviestinnän asiat kannattaa sisällyttää toimialojen mahdollisiin omiin viestintäsuunnitelmiin, jotta ne nousevat kunnan viestintäyksikön tai -vastaavien tietoon.

Ulkoisen viestintä

Ihmisen asenteet vaikuttavat käyttäytymiseen liikenteessä. Asenteet muodostuvat usein jo lapsuudessa tai nuoruudessa, mutta niihin voidaan pyrkiä vaikuttamaan turvallisuusviestinnän keinoin koko ihmisen eliniän ajan. Kunnan viestintä tavoittaa erilaisissa elämäntilanteissa olevia asukkaita sekä yhteistyökumppaneita.

Kunta voi edistää liikenneturvallisuutta esimerkiksi viestimällä keskeisistä liikenneturvallisuusteemoista, kuten:

- [Turvallinen ajonopeus](#)
- [Turvavöiden](#) ja [lasten turvaistuinten](#) käyttö
- Päihteiden vaikutus liikenteessä: [alkoholi](#) ja [huumeet](#)
- [Väsyneenä ajamisen](#) vaarat
- [Ajokunto ja ajoterveys](#).

Kunnan liikenneturvallisuusviestintää voidaan kohdentaa esimerkiksi sosiaalisessa mediassa nuorille, jotka ovat usein riskialttiimpia kuljettajia.

Liikenneturva tuottaa somessa käytettäväksi ajankohtaisia kuvia [Flickr-tililleen](#). Kunnan julkisiin tiloihin voi tilata Liikenneturvan maksuttomia tilaustuotteita, kuten julisteita ja esitteitä, osoitteesta liikenneturva.fi/tilaustuotteet.

Sisäinen viestintä

Sisäisessä viestinnässä kannattaa pitää esillä kunnan oman henkilöstön liikenneturvallisuuden parantamista esimerkiksi vuodenaikojen mukaan yhdessä henkilöstöpalveluiden kanssa.

Viestintä

Turvallinen liikkuminen talvella

- Heijastinpäivä 1.10.
- Liukas ja pimeä vuodenaika vaatii kuskilta valppautta: nostetaan esiin esim. [talvirenkaiden käyttö](#) ja [vaikeat ajo-olosuhteet](#).
- [Liikenneturvan Pyörän valot -julist](#).

Liikenneturvallisuusviikko viikolla 37

- [Liikenneturvan materiaalit](#) sopivat käyttöön myös vuoden ympäri!

Liikkujan viikko ja Auton vapaapäivä syyskuussa

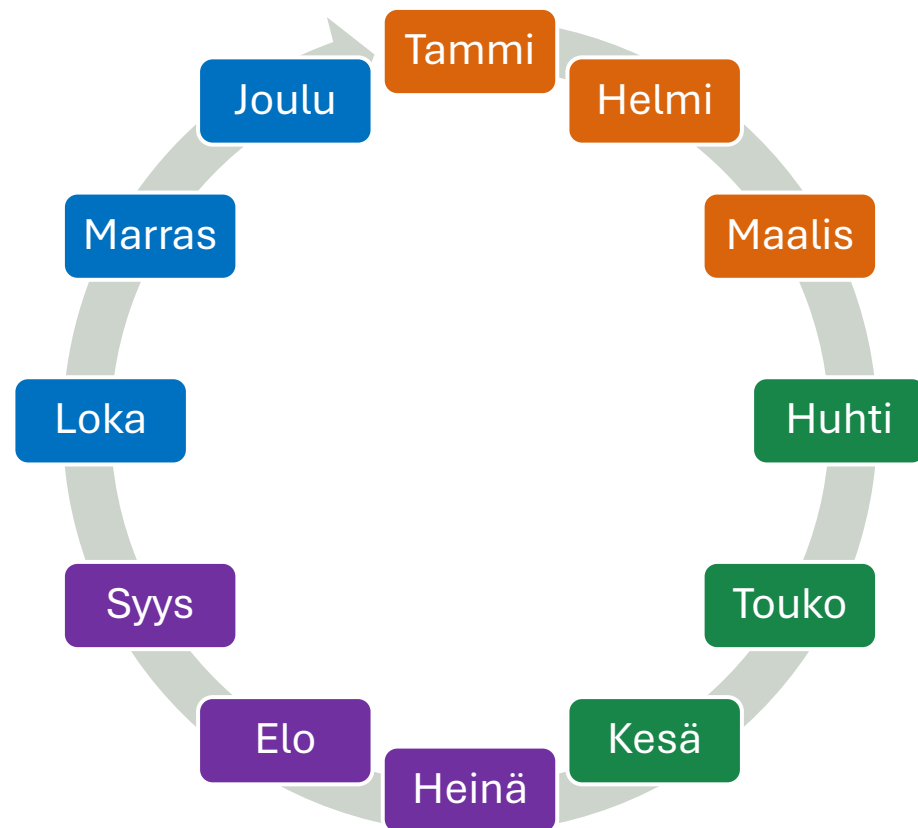
- Viikko kannustaa pohtimaan arkisia liikkumisvalintoja: kävely, pyöräily, joukkoliikenne ja fiksumpi autoilu.
- Viikon päättää maailmanlaajuinen Auton vapaapäivä.
- Lisätietoja ja viestintävinkkejä Liikkujan viikon [sivustolta](#).

Tapaturmapäivä pe 13. päivä

- [Tapaturmapäivä](#) järjestetään tapaturmien ehkäisemiseksi aina perjantaina 13. päivä.
- Tapaturmapäivässä on mukana eri järjestöjä ja ministeriöitä.

Kestävät ja turvalliset työmatkat

- Kannustetaan liikkumaan työmatkoja kävellen, pyöräillen tai joukkoliikenteellä
- Turvavälineiden, kuten liukuesteiden ja pyöräilykypärän käyttö
- Liikenneturva tarjoaa runsaasti materiaaleja [turvallisiin työmatkoihin](#) liittyen.

Nuorten autoilu kaveriporukalla

- [#SafeSpaceAutoon-kampanja](#).
- Nuoren kuljettajan onnettomuusriski kasvaa usein silloin, kun kuljettajalla on kyydissä kavereita.

Aja oikein – sähköpotkulaudallakin

- Sähköpotkulaudoilla kuljetaan samoilla liikennesäännöillä ja väylillä kuin polkupyörällä – ei siis jalkakäytävillä.
- Nopeuden sovittaminen tilanteeseen, päihteettömyys ja muiden huomiointi ovat turvallisen sähköpotkulautailun kulmakiviä.
- [Liikenneturvan kampanjasivu](#).

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Pienten lasten kanssa työskentelevillä ammattilaisilla on merkittävä rooli liikenneturvallisuuden edistämiseksi. Varhaiskasvatuksessa toteutettava liikennekasvatus on tehokkainta, kun se on arkeen sidottua, suunnitelmallista ja pitkäjänteistä. Liikennekasvatus onkin tärkeää huomioida kunnan omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa.

Liikenneturvallisuus mukana varhaiskasvatuksen arjessa

Lasten liikenneonnettomuuksista suuri osa tapahtuu tutussa ympäristössä: oman kodin, koulun tai päiväkodin lähistössä. Yleisimmät vaaratilanteet tapahtuvat tietä ylitettäessä tai tielle rynnätessä. Turvallinen tien ylitys onkin yksi tärkeimmistä lapsille opetettavista asioista.

Lapset oppivat parhaiten liikkumaan lähiympäristössään, kun he saavat harjoitella liikkumista omin voimin aikuisen kanssa. Liikenneasioita on hyvä ottaa esiin myös jokapäiväisissä leikeissä, puuhissa ja keskusteluissa.

Liikennekasvatusta kannattaa toteuttaa ympäri vuoden. Eri vuodenaikoina korostuvat eri teemat ja liikenteessä huomioitavat asiat. Lisätietoa eri-ikäisten lasten liikennekasvatuksesta löytyy esimerkiksi Liikenneturvan sivulta: liikenneturva.fi/liikenteessa/liikenneturvallisuus-varhaiskasvatuksessa/.

Varhaiskasvattajille on tarjolla oma, maksuton verkkokurssi, joka kannattaa sisällyttää osaksi henkilöstön koulutuksia (kesto n. 2 h, voi suorittaa osissa): <https://turvallisestiliikenteessa.fi/login/courses/vaka-verkkokurssi-2021>.

Liikennekasvatusta yhteistyössä huoltajien kanssa

Pieniin lapsiin kohdistuvassa liikenneturvallisuustyössä on tärkeää pyrkiä vaikuttamaan myös lasten huoltajiin. Lapset ottavat kasvaessaan huoltajistaan mallia - myös liikenteessä. Asenteet turvallisuutta kohtaan periytyvät usein kotoa.

On tärkeää, että huoltajat saavat tukea ja muistutuksia tärkeästä kasvatusroolistaan. Alle kouluikäisten huoltajia kannattaa rohkaista

liikennekasvatuksessa yksinkertaisuuteen ja toistuvaan harjoitteluun ja rutiineihin.

Huoltajille voidaan jakaa tietoa ja keskustella turvallisesta liikkumisesta ja lapsen kuljettamisesta esimerkiksi varhaiskasvatuksen aloituksen yhteydessä, vanhempainilloissa sekä arjen kohtaamisissa. [Maksuttomia materiaaleja](#) voi tilata Liikenneturvalta ja laittaa esille päiväkodin tiloihin lasten ja huoltajien nähtäville (esim. pituusmittajuliste: liikenneturva.fi/tuote/pituusmittajuliste/).

FAKTALAATIKKO LAPSEN TURVALLISESTA KULJETTAMISESTA

- **Alle 3-vuotiasta lasta ei saa koskaan kuljettaa ajoneuvossa ilman turvalaitetta.** Kaukaloiän jälkeen lapsen on turvallisinta matkustaa turvaistuimessa **selkä menosuuntaan** niin pitkään kuin mahdollista.
- Tieliikennelain mukaan **alle 135 cm pitkä lapsi tarvitsee E-säännön mukaisen turvaistuimen** henkilö-, paketti- ja kuorma-autolla matkustaessaan. Liikenneturva suosittelee, että lapsi käyttää turvaistuinta autossa matkustaessaan kunnes lapsi on 150 cm pitkä.
- Auton etumatkustajan paikalla oleva **turvatyyny on suunniteltu aikuisen pituuden ja painon mukaan** ja saattaa siksi aiheuttaa lauetessaan lapselle kohtalokkaitakin vammoja.
- Mootoriajoneuvo-onnettomuuksissa kuoli v. 2011–2020 kaikkiaan Suomessa 46 alle 0–14-vuotiasta, joista 35 henkilöautoissa.
 - Suurin osa kuljettajista (yli 80 %) oli **auton ainoa aikuinen**. On tärkeää muistaa, että **huomion kohdistaminen lapsiin häiritsee ajamiseen keskittymistä** ja hetkellinenkin huomion herpaantuminen liikenteestä on vaarallista.
 - Onnettomuustutkinta-arvioiden perusteella **noin 40 % lapsista olisi voinut pelastua, jos lapsella olisi ollut henkilöautossa käytössä ylipäättään turvalaite** tai se olisi ollut sopivampi, laadukkaampi tai oikein asennettu.
 - Muita onnettomuuden taustalla vaikuttaneita riskitekijöitä olivat mm. **kuljettajan väsymys ja vireystilan lasku, tuttuun ympäristöön luottaminen sekä ylinopeudella tai liian suurella tilannenopeudella ajaminen.** (Lähde: OTI-Lasten liikenneonnettomuudet 2022 –raportti.)

Varhaiskasvatus

Heijastimen käyttö

- Heijastinpäivä 1.10.! Ohjelmaksi esim. [erilaiset heijastinpuuhat](#) lasten kanssa.

Liikenneturvallisuusviikko viikolla 37

- [Liikenneturvan materiaalit](#) sopivat käyttöön myös vuoden ympäri!

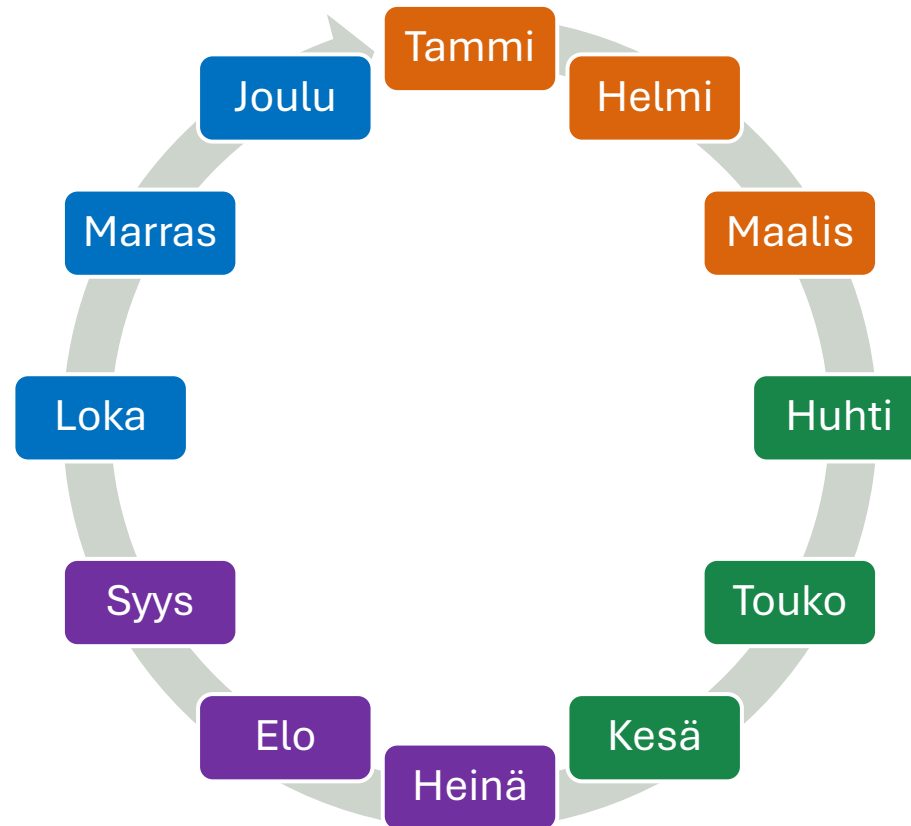
Vanhempainillat

Käydään läpi:

- [Kypärän käyttö](#) (aikuiset ja lapset käyttävät)
- Lapsen [turvallinen kuljettaminen autossa](#) sekä [turvaistuinsuositus](#).
- Saattoliikenneohjeet ja vaihtoehdot autolla kuljettamiselle
- [Lapsi oppii mallista – vinkkejä vanhemmille](#)

Tapahtumat ja tempaukset järjestöjen ja yritysten kanssa

- Paikallista kuljetusalan yrittäjää voi pyytää vierailulle kuljetuskaluston kera kertomaan turvallisesta tienylityksestä, heijastimen käytöstä ja näkyvyysasioita liikenteessä. Lue lisää [SKAL ry:n sivulta](#).
- [Heijastintempauksia](#) ja muita liikenneturvallisuustapahtumia voi järjestää esim. yhteistyössä MLL:n paikallisyhdistysten kanssa.

Yhteistyö teknisen toimialan kanssa

- Turvallinen saattoliikenne (liikennejärjestelyt)
- Turvalliset lumenkasauspaiikat (näkemät, kulkureitit)

Liikenneturvallisuusaiheista tekemistä lasten kanssa

- [Värityskuvat lasten turvallisesta kuljettamisesta](#)
- [Turvallinen tien ylittäminen](#)
- Vuodenaikoihin liittyviä [eläinsatuja](#)

Esiopetus

Liikenneturvallisuusaiheista tekemistä lasten kanssa

- Lasten kanssa toteutettava [kotipihakävely](#) valmentaa tulevaa koulumatkaa varten
- Liikennekasvatus yhteistyössä kotien kanssa: [Animaatiot ja väritystehtävä](#)

Heijastimen käyttö

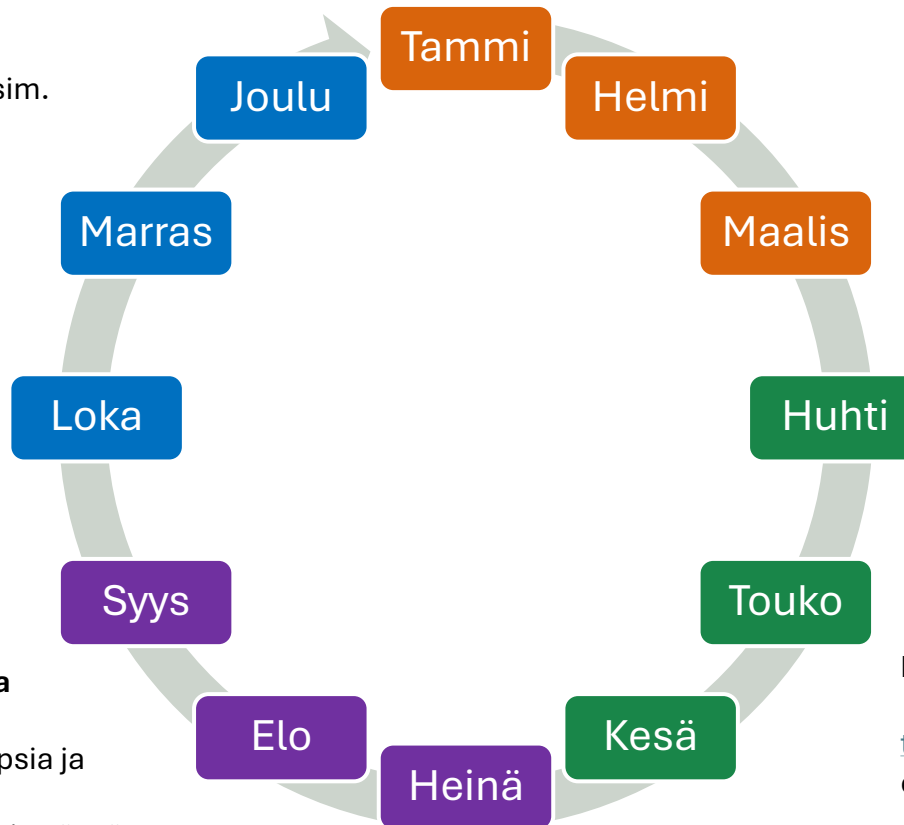
Heijastinpäivä 1.10. Ohjelmaksi esim. [erilaiset heijastinpuuhut](#) lasten kanssa.

Liikenneturvallisuusviikko viikolla 37

[Liikenneturvan materiaalit](#) sopivat käyttöön vuoden ympäri!

Ohjeistus koulumatkaliikkumisesta ja saattoliikenteestä

Ohjeistetaan esiopetuksen alkaessa lapsia ja heidän huoltajiaan esikoulumatkan kulkemisesta ja saattoliikenteestä. Yhteistyössä tekninen toimi.

Tulevan koulumatkan harjoittelu

On tärkeää muistuttaa lapsen huoltajaa harjoittelemaan tulevaa koulumatkaa yhdessä lapsen kanssa jo edellisenä keväänä. Huoltajia on hyvä kannustaa sopimaan lapsensa kanssa selkeät pelisäännöt tuleville koulumatkoille esimerkiksi kännykän käyttöön liittyen.

Pyörän ja kypärän tarkastus yhdessä huoltajien kanssa

Tarkistetaan yhdessä huoltajien kanssa [lasten pyörien ja kypärän kuntoa](#) esim. vanhempainillan tai teemapäivän yhteydessä.

Kypärän käyttö

Tehdään yhdessä kypärätesti kananmunalla. [Liikenneturvalta tilattavan styroksisen pienoiskypärän](#) avulla voi havainnollisesti osoittaa lapsille, mitä hyötyä kypärästä on pyöräilijälle.

Perusopetus

Liikennekasvatuksessa on keskeistä paikallisuus, toiminnallisuus, tavoitteellisuus, ongelmanratkaisu, pitkäjänteisyys ja yhteistyö kotien kanssa. Opettajat ja koulun muu henkilökunta ovat monesti parhaita liikennekasvattajia. He tuntevat oppilaansa ja ympäristön, jossa nämä liikkuvat.

Liikennekasvatukselle ei aina tarvitse varata kokonaista oppituntia: usein muutama hetki tunnin alussa tai lopussa riittää. Tärkeintä on, että liikenneturvallisuus nostetaan esille säännöllisesti.

Huoltajille voidaan jakaa tietoa ja keskustella turvallisesta liikkumisesta esimerkiksi koulun aloituksen yhteydessä ja vanhempainilloissa. Lisäksi toimipaikkoihin voi tilata Liikenneturvalta julisteita ja muita [maksuttomia materiaaleja](#), jotka ovat myös koululaisten ja huoltajien nähtävillä.

Alkuluokilla keskiössä turvallinen toimiminen lähiympäristössä

Perusopetuksen alussa liikennekasvatuksessa keskeistä on turvallisten toimintatapojen omaksuminen oppilaan omassa lähiympäristössä. Lähtökohtana ovat konkreettiset tilanteet, niissä selviytyminen ja turvallinen toimiminen. Lue lisää [Liikenneturvan sivuilta](#).

3.—6. -luokkalaisten kanssa käsitellään eri tilanteita ja kulkumuotoja

Liikennekasvatuksen sisällöt laajentuvat, kun oppilaiden liikkumistottumukset muuttuvat. Aluksi opetuksessa painottuu jalankulkijan ja auton matkustajan näkökulma. Pyöräilyä on myös hyvä käsitellä, sillä oppilaat pyöräilevät paljon erityisesti vapaa-ajallaan. Liikennekasvatuksen tulee kattaa kaikki ne kulkumuodot ja liikennetilanteet, joita lapsi päivittäisessä liikkumisessaan kohtaa. Lue lisää [Liikenneturvan sivuilta](#).

Yläkoulussa itsenäinen liikkuminen lisääntyy

Yläkouluun siirryttäessä oppilaat liikkuvat paljon ja liikkuminen ikätovereiden kanssa niin koulu- kuin vapaa-ajan matkoillakin lisääntyy. Perustietojen ja -taitojen lisäksi on panostettava vastuullisuuden tunteen herättämiseen. Lue lisää [Liikenneturvan Yläkoululainen liikenteessä](#) – sivulta.

Vuonna 2024 Keski-Savon kuntien 3.—9.-luokkalaisten tehdyssä kyselyssä nousi esiin, että yläkoululaiset käyttävät turvavälineitä turhan harvoin. Kypärän, heijastimen ja pyörän valojen käyttöön kannattaakin kannustaa.

Ennakoivan ajon periaatteet, turvalaitteiden merkitys sekä alkoholin vaikutukset ovat keskeisiä sisältöjä nuorten liikennekasvatuksessa. Liikkumistottumusten ja -tapojen valintaan liittyy turvallisuuden ohella myös kestävä kehitys näkökulma.

Lapset ja nuoret mukaan liikenneturvallisuustyön suunnitteluun

Lapset ja nuoret ovat merkittäviä lähiympäristöjensä käyttäjiä ja heillä on liikkumisympäristöstään tietoa, jota kannattaa säännöllisesti kerätä ja hyödyntää liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Maksuttomat liikennekasvatuksen koulutukset opettajille

Liikenneturva järjestää tilauksesta alueellisia tai koulukohtaisia maksuttomia koulutustilaisuuksia opettajille. Koulutustilaisuuksien sisältöjä voidaan räätälöidä toiveiden mukaan. Lisätietoa Liikenneturvan sivulta: liikenneturva.fi/koulutukset/liikennekasvatuksen-koulutukset-opettajille

Perusopetus, luokat 1-6

Pimeällä liikkuminen

- [Heijastintirailu](#)
- [Heijastimen tuunaus ja testaus](#)
- [Päivänavaus turvallisesta liikkumisesta pimeään aikaan](#)

Liikenneturvallisuuksi viikolla 37

- [Liikenneturvan materiaalit](#) sopivat käyttöön vuoden ympäri!

Tien ylittäminen

- [Koulumatkan vaaranpaikkakartoitus](#)
- [Silmät ja korvat tarkkana liikenteessä](#)
- [Suojatien ylitys](#)

Vanhempainillat

Käydään läpi:

- [Kypärän käyttö](#) (aikuiset ja lapset käyttävät)
- [Turvallinen koulumatka](#) ja huoltaja roolimallina liikenteessä
- Saattoliikenneohjeet ja vaihtoehdot autolla kuljettamiselle

Kahoot-visailut turvallisesta liikkumisesta

- [Visailujen](#) avulla voi vahvistaa liikenneosaamista ja käynnistää keskustelua turvallisesta liikkumisesta.

Kännykän käyttö ja tarkkaavaisuus liikenteessä

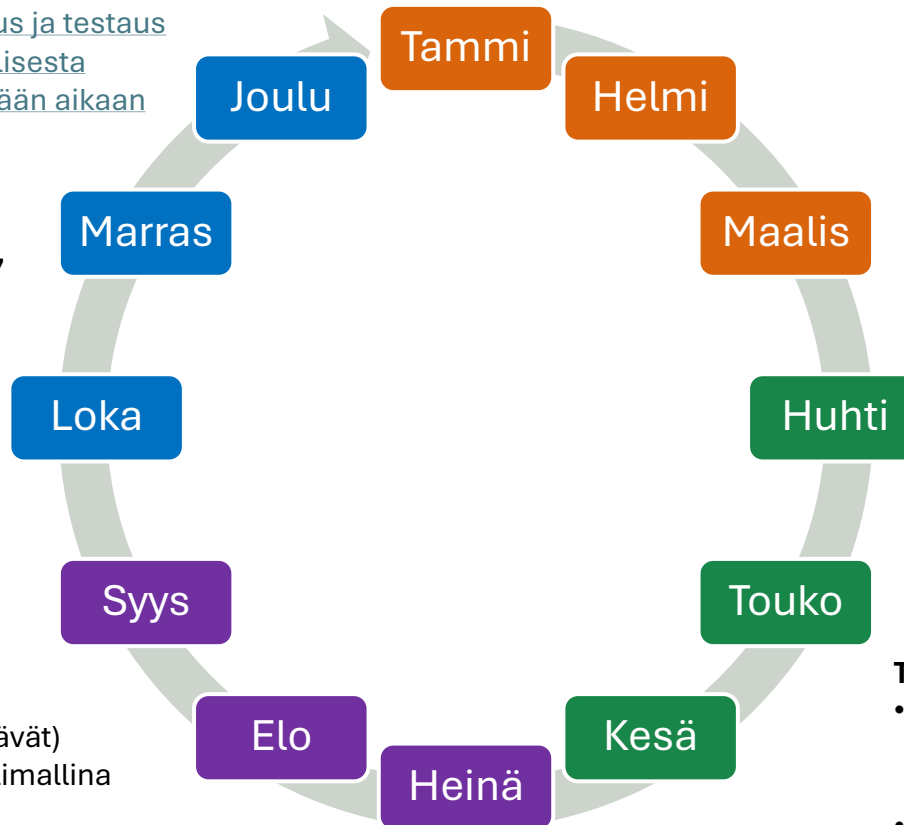
- [Kiperä kävely -harjoitus](#) osoittaa, miten kahden asian yhtäaikainen tekeminen vaikuttaa suoritukseen liikenteessä.

Aja oikein – sähköpotkulaudallakin

- Sähköpotkulaudoilla kuljetaan samoilla liikennesäännöillä ja väylillä kuin polkupyörällä – ei siis jalkakäytävillä.
- [Liikenneturvan 10 kohtaa turvallisempaan sähköpotkulautailuun](#)

Turvallinen pyöräily

- [Pyörän ja kypärän tarkistus yhdessä huoltajien kanssa](#)
- 3.—6.lk: [Filla&Rilla: Opitaan pyöräilemään turvallisesti hauskojen tehtävien parissa](#)

Perusopetus, luokat 7-9

Peilaus

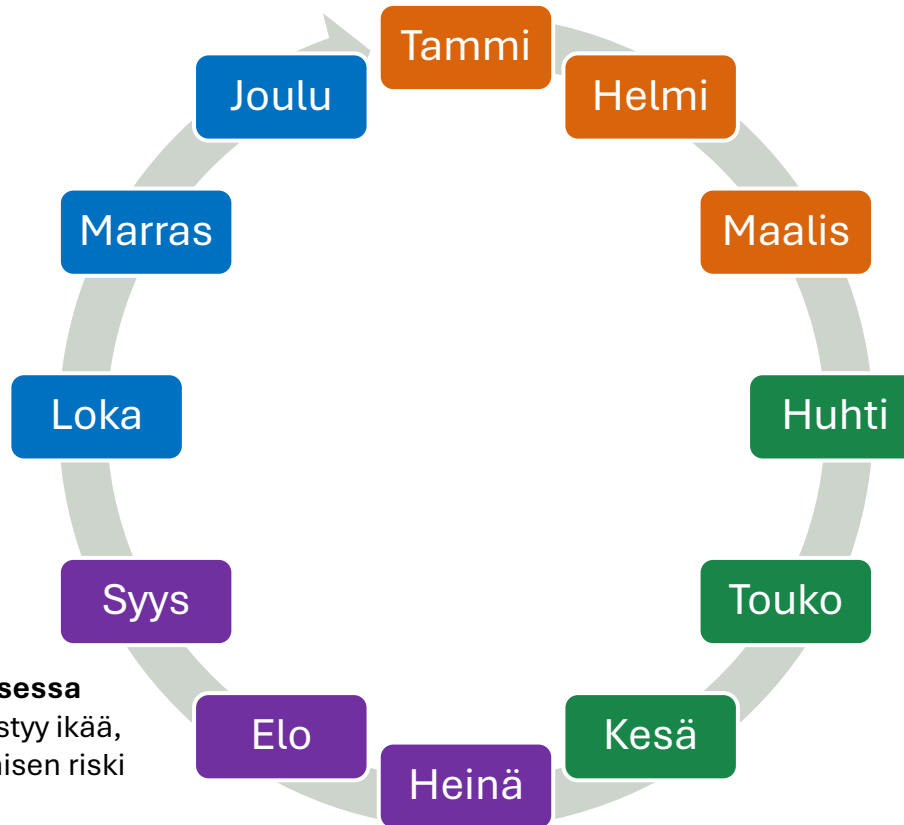
- [Harjoituksen](#) tavoitteena on tuoda esille nuorten liikennekäyttäytymiseen vaikuttavia seikkoja ja harhakäsityksiä.

Liikenneturvallisuusviikko viikolla 37

- [Liikenneturvan materiaalit](#) sopivat käyttöön vuoden ympäri!

Huoltajien tukeminen liikennekasvatuksessa

- Nuoren aloittaessa yläkoulun hän lähestyy ikää, jolloin liikenneonnettomuuteen joutumisen riski kasvaa.
- [Huoltajia kannattaa edelleen tukea](#) heidän roolissaan liikennekasvattajina.

Liikenneturvallisuusaiheisten videoiden raati

- [Tehtävä](#) kannustaa oppilaita miettimään, millaisin keinoin turvallisiin valintoihin liikenteessä voidaan vaikuttaa, ja millaiset viestit vaikuttavat parhaiten omaan käyttäytymiseen.

Onnettomuustarinat

- Tositarinoin perustuvien [onnettomuustarinoiden](#) avulla keskustellaan liikenteen vaara- ja riskitekijöistä.

Aja oikein – sähköpotkulaudallakin

- Sähköpotkulaudoilla kuljetaan samoilla liikennesäännöillä ja väylillä kuin polkupyörällä – ei siis jalkakäytävillä.
- [Liikenneturvan 10 kohtaa turvallisempaan sähköpotkulautailuun](#)

Mopoilu

- [Mopolla liikenteessä](#) - mopon hallinta vaatii ajotaitoa ja harkintaa

Toisen asteen oppilaitokset ja nuorisotoimi

Ikäryhmittäin tarkasteltuna nuorille sattuu eniten henkilövahinkoja liikenteessä. Valtaosa vahingoista sattuu henkilöauton kuljettajina tai matkustajina, mutta myös mopoilla ja pyöräillä.

Nuorten käyttäytymiselle tyypillistä on impulsiivisuus, heikko päätöksenteko ja ennakkoinnin vähäisyys aikuisiin verrattuna. Nuori ei välttämättä osaa ajatella, mitä seurauksia omista teoista voi olla.

[Maksuttomia julisteita ja muita materiaaleja](#) voi tilata toimipaikkoihin Liikenneturvalta.

Liikenneturvallisuustyö toisen asteen opetuksessa

Liikenneturvallisuuden käsittely lukiossa ja toisella asteella on paitsi tärkeää myös olennainen jatko perusopetuksen liikennekasvatukselle.

Lukion ja toisen asteen opetussuunnitelmien perusteissa ei eritellä tarkemmin liikenneturvallisuuteen liittyviä sisältöjä, vaan turvallisuus mainitaan yleisempänä sisältönä. Liikenneaihe soveltuu hyvin monien oppiaineiden yhteyteen. Liikenneturvallisuus voidaan valita myös soveltavan kurssin aiheeksi. Yhteistyössä paikallisten järjestöjen ja muiden tahojen kanssa voidaan järjestää myös teematilaisuuksia ja tapahtumia.

Ammatillisen koulutuksen perustutkinnoissa liikennekasvatus voidaan integroida ajankohtaisten teemojen avulla niin yhteisiin tutkinnon osiin kuin ammatillisiin tutkinnon osiin. Lue lisää Liikenneturvan [Nuorten liikennekasvatus-sivulta](#).

Liikenneturva järjestää tilauksesta alueellisia tai koulukohtaisia maksuttomia koulutustilaisuuksia opettajille. Koulutustilaisuuksien sisältöjä voidaan räätälöidä toiveiden mukaan. Lisätietoa Liikenneturvan sivulta: liikenneturva.fi/koulutukset/liikennekasvatuksen-koulutukset-opettajille

Liikenneturvallisuustyö nuorisotyössä

Nuorten elämänhallinta- ja tunnetaitojen kehittyminen on tärkeässä roolissa, kun rakennetaan perustuksia turvalliselle liikennekäyttäytymiselle. Näiden taitojen vahvistaminen on nuorisotyöntekijöiden osaamisen ytimessä. Lue lisää: [Nuorisotyöntekijöillä on tärkeä rooli nuorten liikennekasvatuksessa](#)-blogipostaus sekä [Nuorten liikennekasvatus](#) -sivu. Paljon toimintavinkkejä nuorisotalle löytyy [Liikenneturvan opetusmateriaaleista](#).

Liikenneturva järjestää nuorisotyöntekijöille alueellisia koulutustilaisuuksia, joiden sisältöä voidaan räätälöidä toiveiden mukaan. Lisätietoa Liikenneturvan sivulta: liikenneturva.fi/koulutukset/koulutukset-nuorisotyontekijoille

Toisen asteen oppilaitokset

Onnettomuustarinat

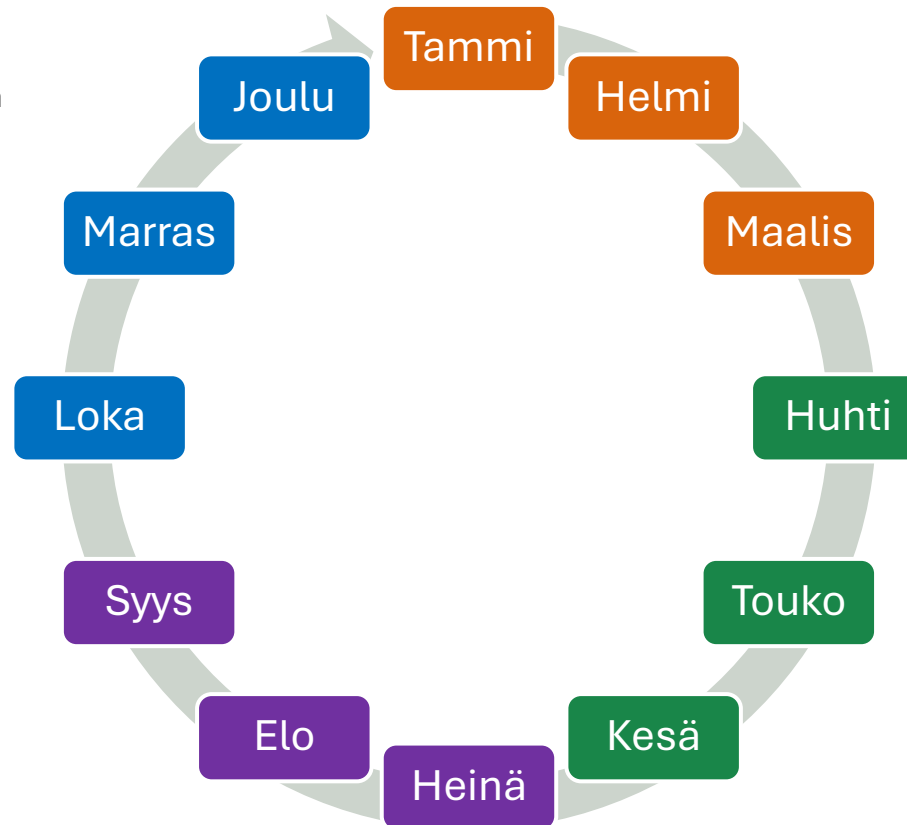
- Tositarinoihin perustuvien [onnettomuustarinoiden](#) avulla keskustellaan liikenteen vaara- ja riskitekijöistä.

Ennakoitu katumus

- [Harjoituksessa](#) pohditaan tarkkaamattomuuden seurauksia liikenteessä ja käydään läpi niiden herättämiä ajatuksia.

Liikenneturvallisuusviikko viikolla 37

- [Liikenneturvan materiaalit](#) sopivat käyttöön vuoden ympäri!

Mikä valintojamme ohjaa? Väittelytehtävä

- [Väittelytehtävässä](#) harjoitellaan mielipiteen perustelua ja muiden kuuntelua, keskustellaan liikenneturvallisuudesta ja ymmärretään, että valintojemme taustalla ei aina ole kestäviä perusteluita.

Punainen liitu

- Punainen Liitu –tapahtumissa kokemuksiaan ovat kertomassa pelastuslaitoksen, poliisin tai terveydenhuollon työntekijät tai onnettomuuteen joutunut nuori.
- Esityksen jälkeen opettaja käsittelee luokkansa kanssa oppilaiden tuntemuksia kokemastaan.
- Tilaisuus järjestetään esimerkiksi toisen asteen oppilaitoksissa pelastuslaitoksen, poliisin ja Liikenneturvan yhteistyönä. Ole yhteydessä oman alueesi pelastuslaitokseen tai [Liikenneturvan toimipisteeseen](#).

Valintatunneli

- [Valintatunneli](#)-harjoitus osoittaa, että monet asiat vaikuttavat päätöksentekoon ja harjoitellaan itsenäisen ja turvallisen valinnan tekemistä

Nuorisotoimi

Onnettomuustarinat

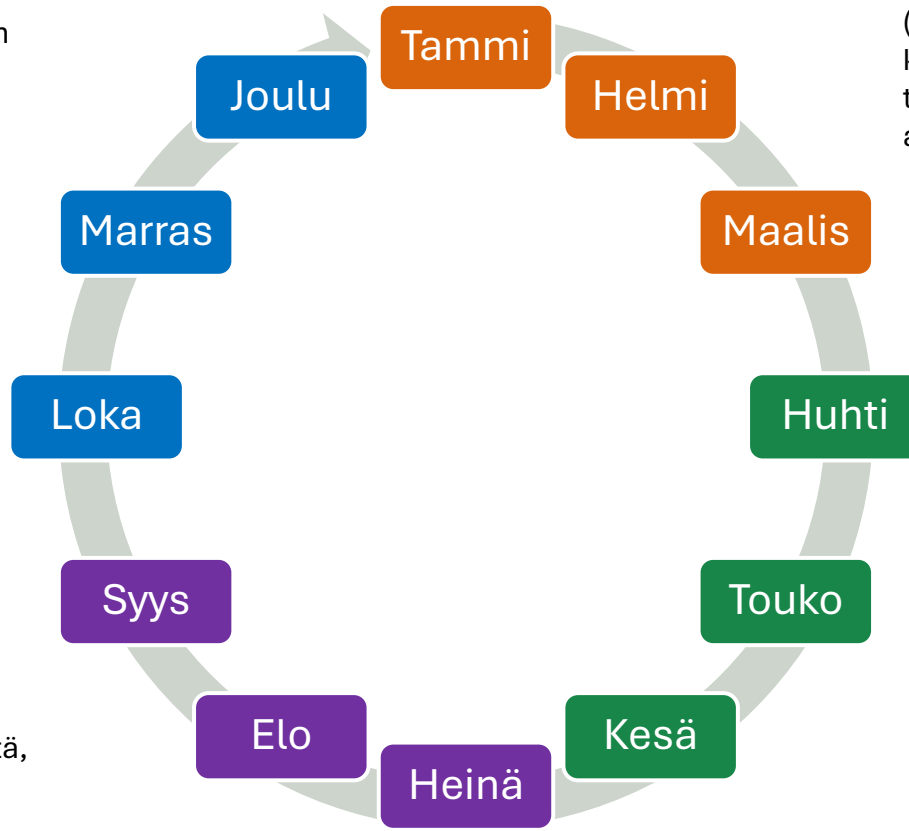
- Tositarinoihin perustuvien [onnettomuustarinoiden](#) avulla keskustellaan liikenteen vaara- ja riskitekijöistä.

Liikenneturvallisuusviikko viikolla 37

- [Liikenneturvan materiaalit](#) sopivat käyttöön vuoden ympäri!

Video ryhmäpaineesta ja keskusteluohjeet

- [Video ryhmäpaineesta](#) toimii avauksena keskustelulle: pohditaan kaveriporukan vaikutusta omaan liikennekäyttäytymiseen, ja myös sitä, miten voi itse vaikuttaa kavereiden toimintaan liikenteessä.

Liikenneturvallisuus mukana arkisissa keskusteluissa

- Pyydä nuorta kertomaan kulkuneuvostaan ja kokemuksistaan liikenteessä. Samalla on helppo johdatella keskustelu myös turvallisiin valintoihin.
- Kehu nuorta liikennekäyttäytymiseen liittyvistä ilonaiheista (kavereista huolehtiminen, huomaavaisuus pienempiä kohtaan, aikaisempaa myönteisempi suhtautuminen turvavälineisiin, kielteinen suhtautuminen päihtyneenä ajamiseen).

Vinkkejä mopoiluun liittyen

- Kysy nuorilta, millaista toimintaa he kaipaavat.
- Suunnittele ja järjestä tapahtumia yhdessä nuorten kanssa, esim. mopoilijan taitorata, hätäensiapukurssi tai heijastinkampanja.
- Järjestä nuorten, viranomaisten ja muiden relevanttien tahojen välinen keskustelu (esim. [erätaukokeskustelu](#)) mopoilusta hyvässä hengessä. Näin lisäät keskinäistä ymmärrystä.
- Keskustele mopoilusta huoltajien kanssa. Yhteistyössä koulujen kanssa voi järjestää teemaillan mopoilusta nuorten huoltajille.
- Lue lisää Liikenneturvan [artikkelista](#).

Hyvinvointi-, vapaa-aika- ja liikuntapalvelut

Liikenneturvallisuuden edistäminen on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kunnissa. Itsenäinen liikkuminen on tärkeä osa elämisen laatua, ja edellyttää turvallisuuden tunnetta.

Toimipaikkojen ja liikuntapaikkojen liikenneturvallisuus

Palveluihin, harrastuksiin ja liikuntapaikoille suuntautuu paljon liikennettä joko käyttäjän tullessa itse tai saatettuna. Erityisen tärkeää on huolehtia ns. suojattomien tienkäyttäjien eli kävellen ja pyörillä saapuvien liikenneturvallisuudesta. Matkat ovat usein muutaman kilometrin mittaisia, joten kuntalaisia kannattaa kannustaa fyysisesti aktiivisiin kulkutapoihin myös vapaa-ajan matkoilla ja samalla vähentää tarpeetonta autoliikennettä ja liikenneturvallisuusriskejä.

Liikenneturvallisuustyö järjestösektorilla

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen pohjautuu vahvasti kuntien ja muiden toimijoiden kanssa tekemään yhteistyöhön, ja kunnissa voi olla hyvinkin aktiivinen järjestösektori. Monien järjestöjen perustehtäviin sisältyy ihmisten hyvinvoinnin edistäminen, mihin liikenneturvallisuuden parantaminen sopii hyvin. Järjestöt, harrastusseurat ja hyvinvointialue kannattaa ottaa mukaan liikenneturvallisuuden edistämiseen esimerkiksi jakamalla niille aiheita liikenneturvallisuusviestintään (pimeään ajan liikenne, turvallinen pyöräily, ajoterveys jne.) ja kertomalla erilaisista liikenneturvallisuutta ja kestävästä liikkumisesta edistävästä kampanjoista (liikkujan viikko, liikenneturvallisuusviikko, heijastinpäivä jne.).

Ajoterveys ja iäkkäät

Erilaiset sairaudet, tai useat samanaikaiset sairaudet voivat vaikuttaa ajo- ja havainnointikykyyn. Toiset sairaudet heikentävät ajokykyä vähitellen ja toisiin sairauksiin liittyy äkillinen toimintakyvyn heikkeneminen.

Liikenneturvallisuuteen vaikuttaa myös se, mitä yksilön elämässä tapahtuu liikenteen ulkopuolella. Esimerkiksi elämänhallinnan ja terveyden ongelmat heijastuvat myös liikenteeseen.

Suomen väestörakenteesta johtuen ikääntyneiden osuus tieliikenteessä on entisestään kasvamassa samoin kuin ikääntyneiden ajokortinhaltijoiden määrä. Ikääntyneet ovat valtakunnallisesti yliedustettuina vakavissa tieliikenneonnettomuuksissa.

Turvallisesta liikkumisesta liikenteessä kannattaa keskustella iäkkäiden kanssa säännöllisesti. Ajatus ajamisen lopettamisesta voi olla vaikea ja vaatia aikaa sopeutumiseen. On myös hyvä kertoa eri vaihtoehtoista autoilulle, kuten palvelu- tai joukkoliikenteestä, ja kannustaa tutustumaan niihin jo varhaisessa vaiheessa.

Hyvinvointi-, vapaa-aika- ja liikuntapalvelut

Liikenneturvallisuusinfot inforuuduilla

- [Liikenneturvan info-tv-materiaaleja](#) voidaan jakaa julkisten tilojen inforuuduilla

Turvallinen kävely

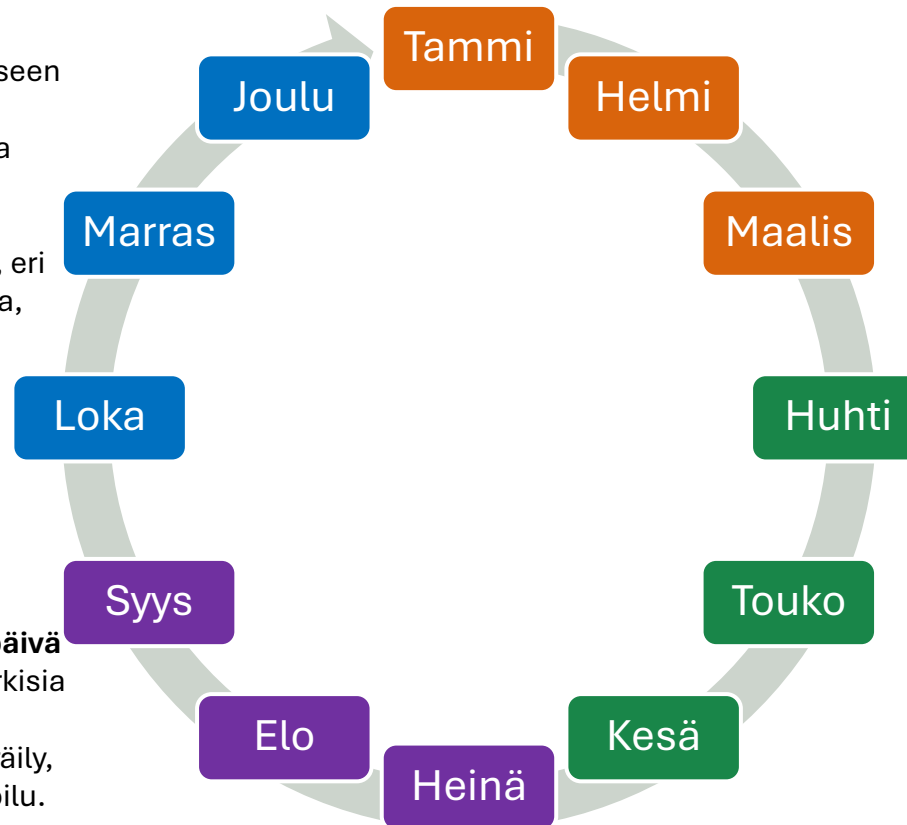
- Jaetaan riskiryhmille liukuesteitä.
- Vinkkejä teemapäiviin ja tiedotukseen [Pysy pystyssä –kampanjasta](#).
- Järjestetään asukkaita osallistavia turvallisuuskävelyitä ja esteettömyyskarttoituksia esim. ulkoilureiteille, liikuntapaikkoihin, eri palveluiden toimipaikkoihin (kunta, hyvinvointialue, yksityiset).
- [Kävely 65 +](#).

Heijastintempaukset

- Heijastinpäivä vuosittain 1.10.

Liikkujan viikko ja Auton vapaapäivä

- Viikko kannustaa pohtimaan arkisia liikkumisvalintoja.
- Viisas liikkuminen: kävely, pyöräily, joukkoliikenne ja fiksumpi autoilu.
- Viikon päättää maailmanlaajuinen Auton vapaapäivä.
- Lisätietoja Liikkujan viikon [sivustolta](#).

Ikääntyneen autoilijan riskien ja ajoterveyden puheeksi ottaminen

- [Tietoa ikääntyneen kuljettajan riskeistä](#).
- [Ajoterveyden puheeksi ottaminen ja turvallisen liikkumisen tukeminen](#).
- Kannustetaan läheisiä ottamaan ajoterveys puheeksi: [Puhutaan ajoterveydestä –verkkomateriaali](#).

Turvallisen pyöräilyn edistäminen

- [Kilometrikisa](#) ja sen kuntasarja.
- Pyöräilykypärän käyttö vähentää tehokkaasti pyöräilijöiden pään vammoja. [Liikenneturvan pyöräilykypäräjuliste](#).
- [Pyöräily 65 +](#).

Vapaa-ajan matkat ja yhteistyö seurojen kanssa

- Kannustetaan yhdessä eri toimijoiden ja harrastusseurojen kanssa aikuisia ja lapsia liikkumaan myös harrastusmatkoja kävellen, pyöräillen tai joukkoliikenteellä.
- Seuratoiminnan kautta tavoitetaan paljon nuoria. Valmentajan ohjeet ja esimerkki voivat vaikuttaa nuoriin huoltajan neuvoja tehokkaammin.

Keski-Savon liikenneturvallisuuksuunnitelma 2025

Liikenneturvallisuuden toimintaohjelma hyvinvointialueille, vuosikellot

Joroinen, Leppävirta, Pieksämäki ja Varkaus

Liikenneturvallisuustyö hyvinvointialueella (1/2)

Liikenneturvallisuus on yhteinen asia, jota edistetään yhteiskunnan eri tasoilla. Liikenneturvallisuuden parantamisessa on keskeistä **ihmisten asenteisiin vaikuttaminen** sekä **kuljettajien ajoterveys**, joissa molemmissa hyvinvointialueella on tärkeä rooli.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on hyvinvointialueiden ja kuntien perustehtävä. Hyvinvointialue osallistuu liikenneturvallisuuden edistämiseen omien tehtäviensä, vaikutusmahdollisuuksien ja yhteistyön kautta. Jokainen ennaltaehkäisty liikenneonnettomuus vähentää inhimillistä kärsimystä ja parantaa turvallisuuden tunnetta alueella. Lisäksi liikenneonnettomuuksien vähentäminen vapauttaa hyvinvointialueen resursseja onnettomuuksien ensihoidosta ja pelastustoimista, vammojen hoidosta sekä kuntoutuksesta.

Keski-Savon kuntien (Joroinen, Leppävirta, Pieksämäki ja Varkaus) liikenneturvallisuussuunnitelmassa on vuonna 2025 laadittu **liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintaohjelma** ensimmäistä kertaa myös hyvinvointialueille. Liikenne ja liikenneturvallisuus eivät tunne kuntarajoja, joten liikenneturvallisuussuunnitelmaa koskevien kuntien lisäksi toimintaohjelmaa voi ja on suotavaa hyödyntää hyvinvointialueen koko toimialueella.

Osalle hyvinvointialueen palveluista on tässä toimenpideohjelmassa laadittu **vuosikellot**, jotka sisältävät ideoita laajasti useamman vuoden ajalle. Tarkoituksena ei ole, että kaikki toteutettaisiin yhden vuoden aikana, koska muutokset asenteissa ja toimintatavoissa eivät tapahdu hetkessä. Liikenneturvallisuuden edistämistyön tuleekin olla pitkäjänteistä ja jatkuvaa. Toimintaohjelmassa ja vuosikelloissa on hyödynnetty Liikenneturvan valmiita materiaaleja eri kohderyhmille.

Liikenneturvallisuustyötä suunnitellaan kuntien liikenneturvallisuusryhmissä. Näissä ryhmissä on tärkeää jatkossakin olla mukana sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen edustus hyvinvointialueelta, jotta asukkaiden liikenneturvallisuutta voidaan jatkossakin parantaa yhteistyössä ja jakaen tietoa eri toimijoiden välillä.

Liikenneturvallisuustyö hyvinvointialueella (2/2)

Hyvinvointialueen oman henkilöstön liikenneturvallisuustaidot ja -tiedot

Henkilöstöpalveluilla on paljon mahdollisuuksia edistää hyvinvointialueen oman henkilöstön liikenneturvallisuustaitoja ja -tietoa. Lue lisää s. 4 ja 5.

Hyvinvointialueen viestintä

Hyvinvointialue voi käyttää ulkoisia ja sisäisiä viestintäkanaviaan edistääkseen liikenneturvallisuutta monin tavoin. Lue lisää s. 6 ja 7.

Lapsiperheiden palvelut

Perhepalveluissa ja neuvoloissa tavoitetaan käytännössä kaikki lapsiperheet jo varhaisessa vaiheessa, ja siksi niillä on keskeinen rooli lasten ja perheiden turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämässä ja tiedon jakamisessa. Lue lisää s. 8 ja 9.

Iäkkäiden palvelut

Turvallisesta liikkumisesta liikenteessä kannattaa keskustella iäkkäiden kanssa säännöllisesti. Lue lisää s. 10 ja 11.

Terveyspalveluissa (ml. päihde- ja mielenterveyspalvelut)

Erilaiset sairaudet, tai useat samanaikaiset sairaudet voivat vaikuttaa ajo- ja havainnointikykyyn. Toiset sairaudet heikentävät ajokykyä vähitellen ja toisiin sairauksiin liittyy äkillinen toimintakyvyn heikkeneminen. Kuolonkolareissa vakavat ajoterveyspuutteet ovat yleisiä, joten niiden varhainen tunnistaminen ja hoito on tärkeää myös liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Aktiivisella, ennakoivalla ajoterveysasioiden huomioimisella ja terveystarkkailulla ennaltaehkäisyllä jokaisella terveydenhuollon ammattilaisella on mahdollisuus ylläpitää kuljettajan ajokykyä ja yleistä liikenneturvallisuutta. Ajoterveysohje antaa perusteita kliiniseen ajokyvyn arviointiin terveydenhuollossa sekä perusteet käsitellä tutkittavan kanssa ajoterveyteen liittyviä asioita ja tarvittaessa myös mahdollisen ajokiellon perusteita. [Linkki Traficomien pikaohjeeseen](#) ajokyvyn arviointiin.

Liikenneturvallisuuteen vaikuttaa myös se, mitä yksilön elämässä tapahtuu liikenteen ulkopuolella. Esimerkiksi elämänhallinnan ja terveyden ongelmat heijastuvat

myös liikenteeseen. Mielenterveysongelmien määrä Suomessa, erityisesti nuorten kohdalla, vaikuttaa kasvaneen viime vuosina. Rattijuopumusonnettomuuksien määrä on vähentynyt viime vuosina mutta huume- ja sekakäyttäjäonnettomuuksien määrä on sen sijaan kasvanut. Ennaltaehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön sekä syrjäytymisen ehkäisyn merkitys liikenneturvallisuuden parantamisessa on kasvanut ajan myötä.

Vammaispalvelut

Hyvinvointialue voi edistää liikenneturvallisuutta muun muassa järjestämällä vammaispalvelujen henkilöstölle koulutusta ja tietoiskuja liikenneturvallisuustyöstä, tarjota vammaisille ja heidän läheisilleen tietoa liikkumisen turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä, huolehtimalla ajokyvyn arvioinnista sekä laatimalla vaaranpaikka- ja esteettömyyskartoituksia. Hyvinvointialueen on tärkeää huomioida liikenneturvallisuus ja sen edistäminen myös esimerkiksi vammaisten kuljetuspalvelujen hankinnoissa.

Pelastuspalvelut

Pelastuspalveluissa liikenneturvallisuustyö on mukana jokapäiväisessä työssä. Työturvallisuuden kannalta kriittisiä seikkoja ovat erityisesti ohi ajava liikenne ja ensimmäiset toimet onnettomuuspaikalla. Liikenneonnettomuudet myös työllistävät pelastuslaitosta merkittävästi. Pelastuslaitokset usein viestivät liikenneturvallisuudesta osana yleistä viestintäänsä, mutta myös kohdistetusti esimerkiksi kouluvierailuin.

Lähteet:

Liikenneturvallisuusstrategia 2022–2026

(Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2022:3), linkki:

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163951>

Itä-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelma vuosille 2024–2030

(ELY-keskuksen raportteja 68 | 2023), linkki: <https://www.doria.fi/handle/10024/188134>

Henkilöstöpalvelut

Liikenneturvallisuus osaksi työturvallisuutta

Hyvinvointialue on suuri työnantaja, ja tuottaa siksi paljon kodin ja työpaikan välisiä työmatkoja. Monilla hyvinvointialueen työntekijöillä liikkuminen liikenteessä kuuluu myös määrättyihin työtehtäviin keliolosuhteista riippumatta. Liikenneturvallisuus on keskeinen osa työturvallisuutta, ja on tärkeää sisällyttää se osaksi hyvinvointialueen työturvallisuuskulttuuria. Monet jo käytössä olevat työpaikkatapaturmien ehkäisykeinot kannattaa ulottaa myös työmatkatapaturmien ehkäisyyn.

Alueen liikenneonnettomuuksista 71 % tapahtuu henkilöauton kuljettajille tai matkustajille, ja merkittävä osuus työikäisille, 25–64-vuotiaille¹. Pinttyneistä liikkumis- ja ajotavoista on vaikea oppia pois ja kannustaminen muutokseen vie pitkän aikaa. Työnantajilla on kuitenkin hyvä mahdollisuus vaikuttaa juuri työikäisiin. Liikenneonnettomuuksien seuraukset voivat olla vakavia ja toipuminen voi kestää pidempään kuin työpaikalla tapahtuvissa tapaturmissa. Liikenneonnettomuuksien vähentäminen on inhimillisesti tärkeää, mutta työnantajalle myös taloudellisesti kannattavampaa kuin työpanoksen mahdollinen pitkäaikainen menetys ja sen korvausjärjestelyt.

Työntekijöiden liikenneturvallisuutta voidaan edistää kiinnittämällä huomiota esimerkiksi yksittäisten ajomatkojen vähentämiseen, ajomatkojen tarpeellisuuteen ja etäpalvelujen hyödyntämiseen mahdollisuuksien mukaan, keliolosuhteisiin, kuljettajan omaan ajokuntoon ja väsymykseen, työntekijöiden terveydentilaan ja sen vaikutuksiin liikenteeseen, muiden asioiden hoitamiseen ajon aikana (puhelut, etäkokoukset, sähköpostit jne.), työvuorosunnitteluun ja riittävään ajoaikaan eri olosuhteissa, liikennesääntöjen noudattamiseen kaikissa tilanteissa, ajoneuvojen kuntoon ja asianmukaisten turvavarusteiden käyttöön eri kulkutavoilla.

Lisätietoa Liikenneturvan sivuilta:

- Tietoa työmatkaliikenteestä liikenneturva.fi/tyomatkaliikenne.
- Valmiita työkaluja liikenneturvallisuuden edistämiseen liikenneturva.fi/liikenteessa/tyomatkaliikenteen-tyokalut.
- Maksuton uutiskirje on suunnattu ensisijaisesti työpaikan turvallisuudesta ja työsuojelusta vastuussa oleville, mutta se soveltuu kenelle tahansa työssäkäyvälle: liikenneturva.fi/tyomatkaliikenteen-uutiskirje/.

Kestävän liikkumisen edistäminen

Henkilöstöä kannattaa tukea omasta työkyvystään huolehtimisessa. Kun työpaikalla kannustetaan liikkumaan, on yksilöllä matalampi kynnyks tarttua tilaisuuteen.

Työmatkaliikkumisen edistämisen kustannuksia voi verrata liikkumattomuudesta aiheutuviin kustannuksiin, joiden arvioidaan olevan Suomessa yli 3 miljardia euroa vuosittain. Liikkumattomuus lisää työntekijöiden riskiä sairastua useisiin kansansairauksiin, kuten tyypin 2 diabetekseen ja sydän- ja verisuonisairauksiin². Työmatkoissa onkin hyvä kannustaa huomioimaan liikenneturvallisuuden lisäksi myös terveys- ja ympäristötekijät ja ylläpitää samalla hyvinvointialueen työnantajavetoa.

Lisätietoa esim. liikkuvatyoelama.fi/tyonantajalle sekä ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumattomuuden-kustannukset/liikkumattomuuden-kustannukset-suomessa/.

¹ Liikenneonnettomuuksissa Keski-Savossa kuolleet ja loukkaantuneet vuosina 2019–2023. lähde: Tilastokeskus/poliisi.

² <https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumattomuuden-kustannukset/liikkumattomuuden-kustannukset-suomessa/>

Henkilöstöpalvelut

Liukastumisten torjunta

- Jaetaan henkilöstölle liukuesteitä.
- Erityishuomio työ- ja toimipaikkojen piha-alueen hiekoitukseen yhteistyössä kiinteistöjen omistajien kanssa.
- Vinkkejä teemapäiviin ja tiedotukseen [Pysy pystyssä -kampanjasta](#).

Tiedotus: Turvallinen liikkuminen talvella

- Heijastinpäivä 1.10.
Hyvinvointialueen oman ilmeen mukaiset heijastimet jakoon?
- [Talvirenkaiden](#) käyttö.
- [Ajokunto](#). Mm. väsymys, päihteet, tilapäinen lääkitys, ajamisen tauotus.

Liikkujan viikko ja Auton vapaapäivä

- Viikko kannustaa pohtimaan arkisia liikkumisvalintoja.
- Viisas liikkuminen: kävely, pyöräily, joukkoliikenne ja fiksumpi autoilu.
- Viikon päättää maailmanlaajuinen Auton vapaapäivä.
- Lisätietoja Liikkujan viikon [sivustolta](#).

Liikenneturvallisuustavoitteiden seuranta

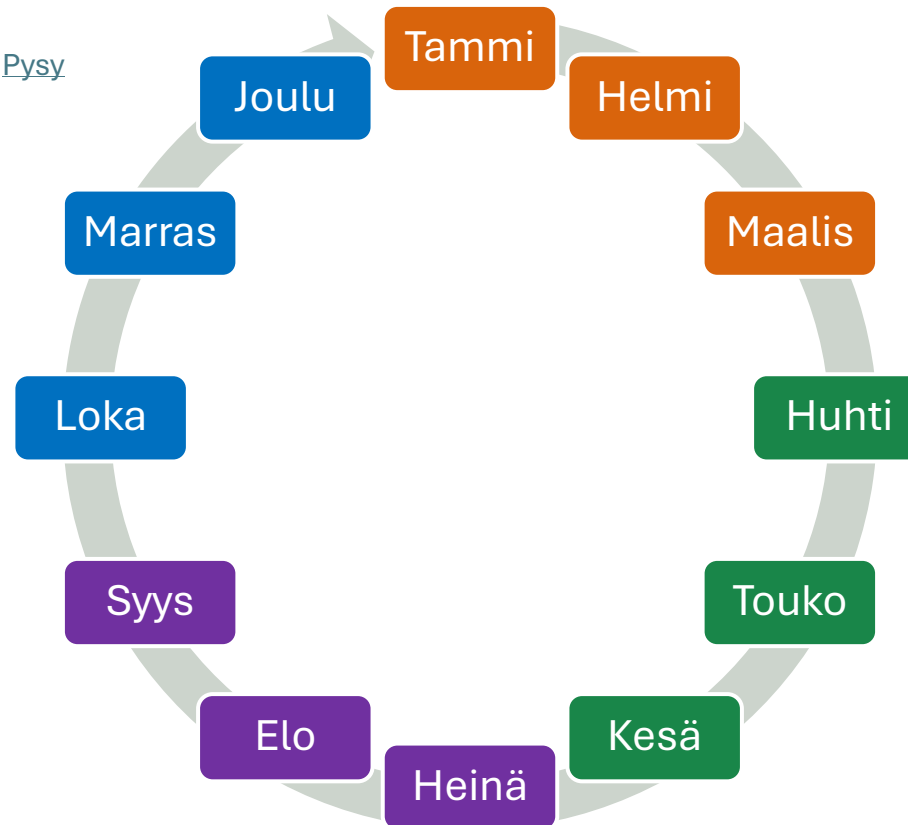
- Johdon määrittelemät liikenneturvallisuustavoitteet, niiden mittarit ja vuosittainen seuranta.
- Liikenneturvallisuus osaksi työntekijöiden, perehdytystä.

Liikenneturvallisuusinfot julkisten tilojen inforuuduilla

- Hyvinvointialue voi jakaa Liikenneturvan info-tv-materiaaleja julkisten tilojensa inforuuduilla:
<https://www.flickr.com/photos/liikenneturva/sets/72157669899922538>

Kestävät ja turvalliset työmatkat

- Kannustetaan henkilöstöä liikkumaan työmatkoja kävellen, pyöräillen tai joukkoliikenteellä.
- [Kilometrikisa](#).
- Olosuhteet toimipisteissä: suihkut, pukukaapit, pyöräsäilytys?
- Työsuhdepyörä, joukkoliikennelippu.
- Pyöräilykypärän käyttö.
- [Väistämissäännot](#) pyöräilijän ja autoilijan näkökulmasta.

Viestintä

Hyvinvointialueen viestintäsuunnitelmiin ja vuosikelloihin on tärkeää nostaa mukaan myös liikenneturvallisuusviestintä, jonka avulla teemaa pidetään esillä ja myötävaikutetaan niin asiakkaiden kuin oman henkilöstönkin liikenneturvallisuuden parantamiseen.

Ulkoinen viestintä

Ihmisen asenteet vaikuttavat käyttäytymiseen liikenteessä. Asenteet muodostuvat usein jo lapsuudessa tai nuoruudessa, mutta niihin voidaan pyrkiä vaikuttamaan turvallisuusviestinnän keinoin koko ihmisen eliniän ajan. Hyvinvointialueen viestintä tavoittaa erilaisissa elämäntilanteissa olevia potilaita, asiakkaita, läheisiä, alueen asukkaita sekä yhteistyökumppaneita.

Hyvinvointialue voi edistää liikenneturvallisuutta esimerkiksi viestimällä keskeisistä liikenneturvallisuusteemoista, kuten:

- [Turvallinen ajonopeus](#)
- [Turvavöiden](#) ja [lasten turvaistuinten](#) käyttö
- Päihteiden vaikutus liikenteessä: [alkoholi](#) ja [huumeet](#)
- [Väsyneenä ajamisen](#) vaarat
- [Ajokunto ja ajoterveys](#).

Viestinnän avulla voidaan kannustaa ennaltaehkäisemään liikenneonnettomuuksia tuomalla esille myös, miten onnettomuudet kuormittavat terveydenhuoltoa ja lisäävät sen kustannuksia.

Hyvinvointialueen viestintää voidaan kohdentaa esimerkiksi sosiaalisessa mediassa nuorille, jotka ovat usein riskialttiimpia kuljettajia.

Liikenneturva tuottaa somessa käytettäväksi ajankohtaisia kuvia [Flickr-tililleen](#). Toimipisteisiin voi tilata Liikenneturvan maksuttomia tilaustuotteita, kuten julisteita ja esitteitä, osoitteesta liikenneturva.fi/tilaustuotteet.

Sisäinen viestintä

Sisäisessä viestinnässä kannattaa pitää esillä hyvinvointialueen oman henkilöstön liikenneturvallisuuden parantamista esimerkiksi vuodenaikojen mukaan yhdessä henkilöstöpalveluiden kanssa.

Viestintä

Turvallinen liikkuminen talvella

- Heijastinpäivä 1.10.
- Liukas ja pimeä vuodenaika vaatii kuskilta valppautta: nostetaan esiin esim. [talvirenkaiden käyttö](#) ja [vaikeat ajo-olosuhteet](#).
- [Liikenneturvan Pyörän valot -julist](#).

Liikenneturvallisuusviikko viikolla 37

- [Liikenneturvan materiaalit](#) sopivat käyttöön myös vuoden ympäri!

Liikkujan viikko ja Auton vapaapäivä syyskuussa

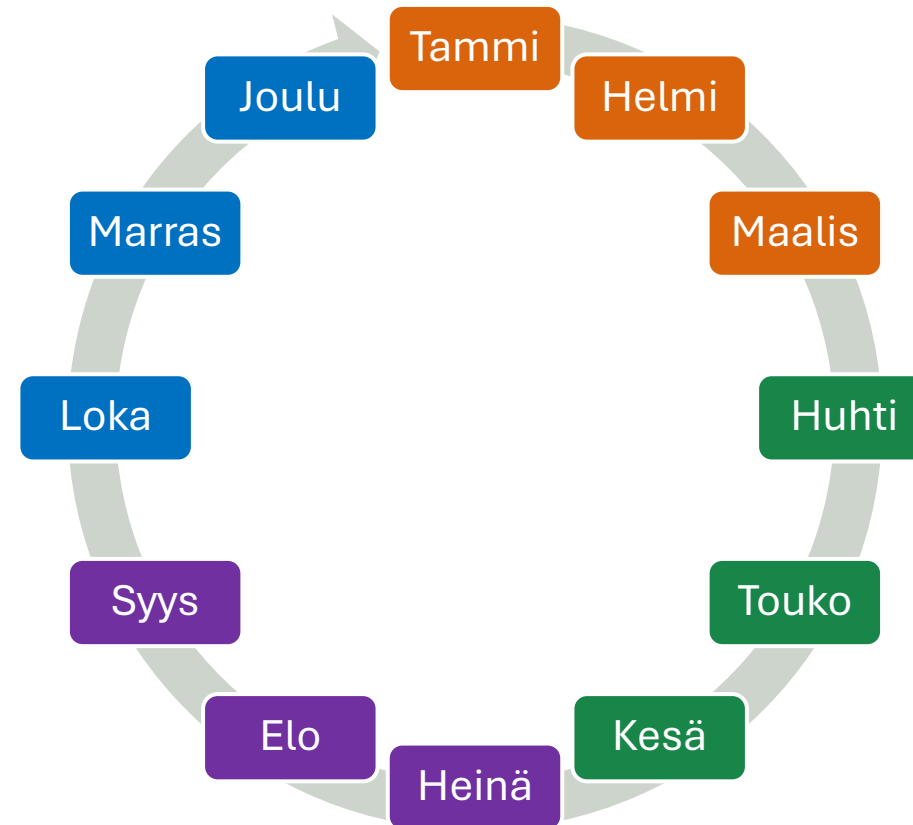
- Viikko kannustaa pohtimaan arkisia liikkumisvalintoja: kävely, pyöräily, joukkoliikenne ja fiksumpi autoilu.
- Viikon päättää maailmanlaajuinen Auton vapaapäivä.
- Lisätietoja ja viestintävinkkejä Liikkujan viikon [sivustolta](#).

Tapaturmapäivä pe 13. päivä

- [Tapaturmapäivä](#) järjestetään tapaturmien ehkäisemiseksi aina perjantaina 13. päivä.
- Tapaturmapäivässä on mukana eri järjestöjä ja ministeriöitä.

Kestävät ja turvalliset työmatkat

- Kannustetaan liikkumaan työmatkoja kävellen, pyöräillen tai joukkoliikenteellä
- Turvavälineiden, kuten liukuesteiden ja pyöräilykypärän käyttö
- Liikenneturva tarjoaa runsaasti materiaaleja [turvallisiin työmatkoihin](#) liittyen.

Nuorten autoilu kaveriporukalla

- [#SafeSpaceAutoon-kampanja](#).
- Nuoren kuljettajan onnettomuusriski kasvaa usein silloin, kun kuljettajalla on kyydissä kavereita.

Aja oikein – sähköpotkulaudallakin

- Sähköpotkulaudoilla kuljetaan samoilla liikennesäännöillä ja väylillä kuin polkupyörällä – ei siis jalkakäytävillä.
- Nopeuden sovittaminen tilanteeseen, päihteettömyys ja muiden huomiointi ovat turvallisen sähköpotkulautailun kulmakiviä.
- [Liikenneturvan kampanjasivu](#).

Perhepalvelut ja neuvolat

Perhe- ja neuvolapalveluilla on keskeinen rooli lasten ja perheiden turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämisessä ja tiedon jakamisessa, sillä niissä tavoitetaan käytännössä kaikki lapsiperheet jo varhaisessa vaiheessa.

Lapset ovat liikenteessä lähtökohtaisesti aina arvaamattomia ja erityisen haavoittuvia, ja tarvitsevat suojaa sekä ohjausta turvalliseen liikkumiseen. Perhepalveluissa ja neuvoloissa voidaan auttaa ennaltaehkäisemään onnettomuuksia ja tapaturmia kertomalla esimerkiksi liikenteen suurimmista vaaratekijöistä, kuten kiireestä, turvavyön ja -istuimen käytön laiminlyönnistä tai kuljettajan väsymyksen ja vireystilan vaikutuksista.

Lapset ottavat kasvaessaan vanhemmistaan mallia - myös liikenteessä. Erityisesti asenteet turvallisuutta kohtaan periytyvät usein kotoa. Pienillä lapsilla ei ole riittävää kykyä ymmärtää liikenteen riskejä eivätkä he voi itse päättää esimerkiksi turvaistuimen ja turvavöiden käytöstä autossa, vaan lapsen turvallisuudesta vastaa aina aikuinen, myös kiireessä ja tutulla, lyhyellä matkalla.

On tärkeää, että huoltajat saavat tukea ja muistutuksia tärkeästä kasvatuseroistaan hyvin varhaisesta vaiheesta alkaen aina lapsen aikuistumiseen saakka. Lasten huoltajat luottavat neuvoloihin asiantuntevan tiedon lähteenä. Neuvolasta kysytään tietoa lasten turvallisesta liikkumisesta sekä lasten turvallisesta kuljettamisesta. Lue lisää [Liikenneturvan sivulta](#).

Alle kouluikäisten huoltajia kannattaa rohkaista liikennekasvatuksessa yksinkertaisuuteen ja toistuvaan harjoitteluun ja rutiineihin. Lapset oppivat parhaiten liikkumaan lähiympäristössään, kun he saavat harjoitella liikkumista omin voimin aikuisen kanssa pelkän automatkustamisen sijaan.

Liikenneturvalla on maksuton [liikenneturvallisuuden verkkokurssi](#) äitiys- ja lastenneuvoloissa työskenteleville terveydenhoitajille, joka kannattaa sisällyttää osaksi hyvinvointialueen koulutuksia (kesto n. 2 h, voi suorittaa osissa).

Liikenneturva tarjoaa maksuttomia esitteitä ja oppaita jaettavaksi käyntien yhteydessä. Julisteet sopivat perhepalveluiden ja neuvoloiden seinille muistuttamaan huoltajia liikenneturvallisuusasioista. [Maksuttomia materiaaleja](#) voi tilata Liikenneturvalta, esim. pituusmittajuliste: liikenneturva.fi/tuote/pituusmittajuliste/.

FAKTALAATIKKO LAPSEN TURVALLISESTA KULJETTAMISESTA

- **Alle 3-vuotiasta lasta ei saa koskaan kuljettaa ajoneuvossa ilman turvalaitetta.** Kaukaloian jälkeen lapsen on turvallisinta matkustaa turvaistuimessa **selkä menosuuntaan** niin pitkään kuin mahdollista.
- Tieliikennelain mukaan **alle 135 cm pitkä lapsi tarvitsee E-säännön mukaisen turvaistuimen** henkilö-, paketti- ja kuorma-autolla matkustaessaan. Liikenneturva suosittelee, että lapsi käyttää turvaistuinta autossa matkustaessaan kunnes lapsi on 150 cm pitkä.
- Auton etumatkustajan paikalla oleva **turvatyyny on suunniteltu aikuisen pituuden ja painon mukaan** ja saattaa siksi aiheuttaa lauetessaan lapselle kohtalokkaitakin vammoja.
- Mootoriajoneuvo-onnettomuuksissa kuoli v. 2011–2020 kaikkiaan Suomessa 46 alle 0–14-vuotiasta, joista 35 henkilöautoissa.
 - Suurin osa kuljettajista (yli 80 %) oli **auton ainoa aikuinen**. On tärkeää muistaa, että **huomion kohdistaminen lapsiin häiritsee ajamiseen keskittymistä** ja hetkellinenkin huomion herpaantuminen liikenteestä on vaarallista.
 - Onnettomuustutkinta-arvioiden perusteella **noin 40 % lapsista olisi voinut pelastua, jos lapsella olisi ollut henkilöautossa käytössä ylipäättään turvalaite** tai se olisi ollut sopivampi, laadukkaampi tai oikein asennettu.
 - Muita onnettomuuden taustalla vaikuttaneita riskitekijöitä olivat mm. **kuljettajan väsymys ja vireystilan lasku, tuttuun ympäristöön luottaminen sekä ylinopeudella tai liian suurella tilannenopeudella ajaminen.** (Lähde: OTI-Lasten liikenneonnettomuudet 2022 –raportti.)

Perhepalvelut ja neuvolat

Huoltajien tukeminen liikennekasvatuksessa

- Kannustusta hyvänä roolimallina toimimiseen: [Lapsi oppii mallista](#) -sivusto.
- Luotettavaa ja ajantasaista tietoa liikenneturvallisuudesta: [Verkko-oppimisympäristö lasta odottaville ja alle kouluikäisen vanhemmalle.](#)

Heijastimen käyttö

- Julisteet aulaan ja muistutus [heijastimen käytöstä](#).
- Heijastinpäivä 1.10.
- Heijastintempaus (ks. esim. [Lappeenrannan tempaus 2022](#)).

Lapsen kuljettaminen autossa

Keskustellaan ja tarjotaan tietoa lapsen [turvallisesta kuljettamisesta autossa](#) sekä [turvaistuin](#)suosituksesta.

Materiaalien tarkistus ja tilaus

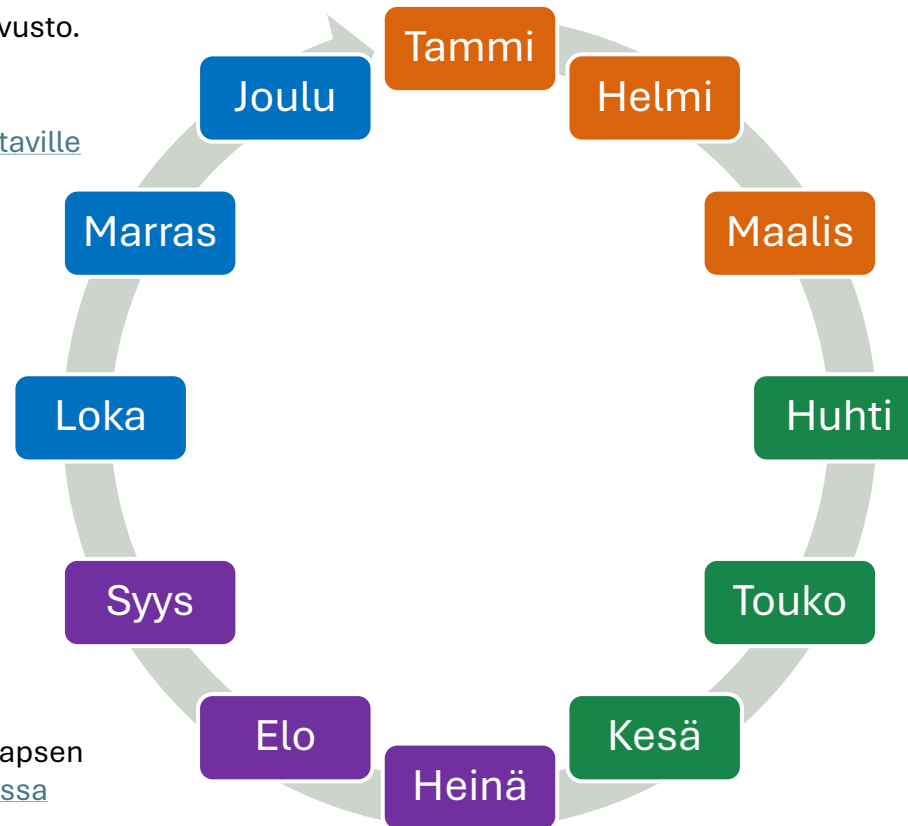
Tilataan huoltajille jaettavaksi [Lapsi autossa](#) -esitteitä sekä [Lapsi liikenteessä](#) -materiaaleja.

Lapsen kuljettaminen pyörän kyydissä

Keskustellaan ja tarjotaan tietoa lapsen [turvallisesta kyydittämisestä pyörällä](#).

Lapsi harjoittelee pyöräilemään itse

Isommille lapsille ja heidän huoltajilleen tarjotaan tietoa [turvallisesta pyöräilystä](#).

Iäkkäiden palvelut

Tietoa iäkkäiden liikenneturvallisuudesta

Suomen väestörakenteesta johtuen ikääntyneiden osuus tieliikenteessä on entisestään kasvamassa samoin kuin ikääntyneiden ajokortinhaltijoiden määrä. Ikääntyneet ovat valtakunnallisesti yliedustettuina vakavissa tieliikenneonnettomuuksissa.

Ikääntyessään keho haurastuu, minkä vuoksi iäkäs henkilö saattaa menehtyä onnettomuudessa, jota vastaavassa nuori loukkaantuu. Tietyt tapahtumat, kuten sairauskohtaus tai tajunnan menetys, toistuvat ikääntyneiden liikenneonnettomuuksissa useammin kuin muun väestön kohdalla. Ikääntyneet itse arvioivat ajamisen eri osa-alueista heikoimmiksi ajamisen ja reitin löytämisen tuntemattomassa ympäristössä sekä uusien ja muuttuneiden liikennesääntöjen tunnistamisen.

Iäkkäiden onnettomuudet tapahtuvat yleensä henkilöautolla. Ikääntyneet ovat erityisen alttiita risteysonnettomuuksille. Keski-Savossa liikenneonnettomuuksissa kuolleista tai loukkaantuneista 40 henkilöä oli 65 vuotta täyttäneitä vuosina 2019–2023¹.

Sopivat turvavarusteet ja apuvälineet edistävät turvallista ja itsenäistä liikkumista

Turvallisesta liikkumisesta liikenteessä kannattaa keskustella iäkkäiden kanssa säännöllisesti ja kannustaa erilaisten turvavarusteiden, kuten pyöräilykypärän, turvavyön ja liukuesteiden tai

nastakenkien käyttöön. Itsenäinen liikkuminen on tärkeä osa iäkkäiden elämisen laatua. Itsenäistä ja turvallista liikkumista voidaan edistää myös varmistamalla, että iäkkäällä henkilöllä on käytössään asianmukaiset ja sopivat liikkumisen, näön ja kuulon apuvälineet.

Vaihtoehtoja omalle autoilulle

Ikä ei suoraan määritä ajokykyä, vaan terveydelliset seikat vaikuttavat yksilöllisesti. Keskustelua autoilusta luopumisesta voi käydä ennalta kaikkien iäkkäiden kanssa, mutta varsinkin jos henkilöllä on esimerkiksi sairauksia, jotka jossain vaiheessa vievät ajokyvyn. Ajatus lopettamisesta voi olla vaikea ja vaatia aikaa sopeutumiseen. On myös hyvä kertoa eri vaihtoehtoista autoilulle, kuten palvelu- tai joukkoliikenteestä, ja kannustaa tutustumaan niihin jo varhaisessa vaiheessa. Läheisten kanssa voi pohtia, miten liikkuminen järjestetään autolla ajamisen lopettamisen jälkeen.

On tärkeää, että kuljettajat, joiden ajaminen ei ole turvallista itselle tai muille, eivät ole ratissa. Jos autolla ajamisen on joutunut lopettamaan terveydellisistä syistä, ei polkupyörän satulaan ole todennäköisesti turvallista enää nousta. Sama pätee mopoihin sekä pyörään rinnastettaviin kevyisiin sähköajoneuvoihin.

Iäkkäiden palvelut

Turvallinen kävely

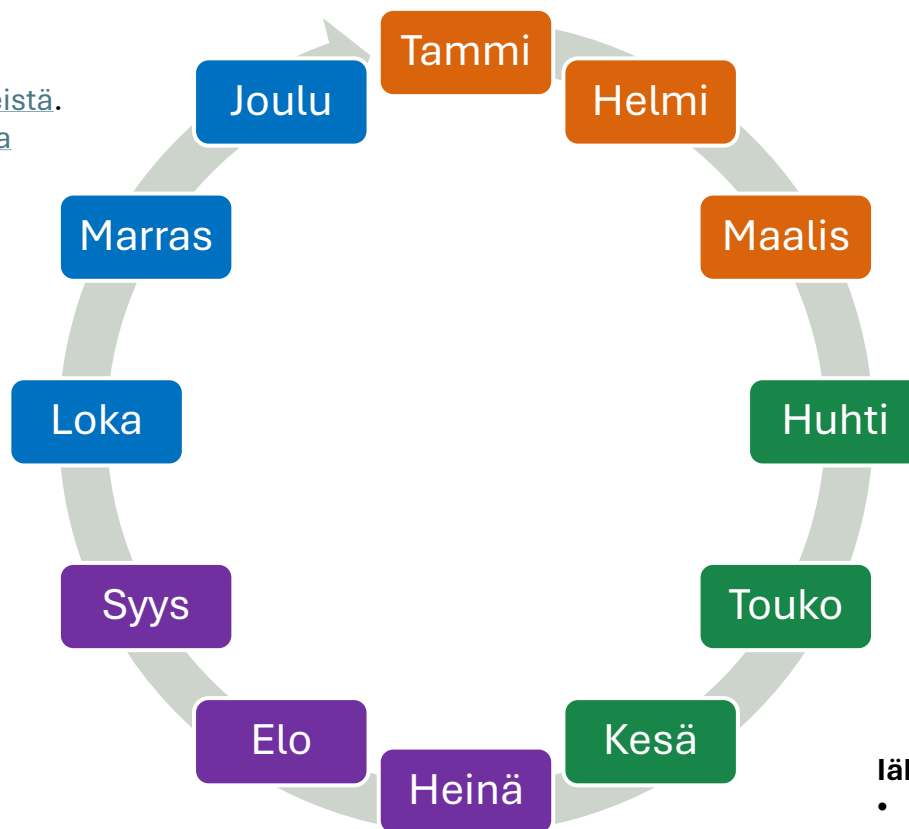
- [Kävely 65 +](#).
- Jaetaan liukuesteitä.
- Vinkkejä teemapäiviin ja tiedotukseen [Pysy pystyssä –kampanjasta](#).
- Järjestetään iäkkäitä osallistavia turvallisuuskävelyitä ja esteettömyyskartoituksia yhteistyössä kuntien kanssa.

Ikääntyneen autoilijan riskien ja ajoterveyden puheeksi ottaminen

- [Tietoa ikääntyneen kuljettajan riskeistä](#).
- [Ajoterveyden puheeksi ottaminen ja turvallisen liikkumisen tukeminen](#).
- Kannustetaan läheisiä ottamaan ajoterveys puheeksi: [Puhutaan ajoterveydestä –verkkomateriaali](#).

Heijastimen ja pyörän valojen käyttö

- Heijastinpäivä 1.10. - viimeistään nyt on aika kaivaa heijastimet esiin!
- Vanhustyössä voi jakaa heijastimia muistutukseksi.
- [Liikenneturvan Pyörän valot – juliste](#).

Turvallisesti autolla

- [Ikääntyneelle sopiva auto ja apuvälineet](#).
- [Pitkäikäistä autoilua turvallisesti](#).

Turvallisesti pyörällä

- [Pyöräily 65 +](#).
- Valtaosa pyöräilyonnettomuuksista on yksittäisiä kaatumisia, jotka eivät päädy viralliseen liikenneonnettomuus-tilastoon.
- Pyöräilykypärän käyttö vähentää tehokkaasti pyöräilijöiden pään vammoja. [Liikenneturvan pyöräilykypäräjuliste](#).

Iäkkäiden parissa työskentelevien osaaminen

- Järjestetään tietoiskuja ja koulutuksia (osaaminen mm. ikääntymiseen liittyvissä haasteissa ja ajoterveysasioissa).